

Profesor Eric Mazur
Futuq: JNF / Universidad Le Cordon Bleu

Tapuyrimanakuy

Eric Mazur hinallataq rimapanakuspa yachachiynin: “iskaymanta riqsichina”

Qillqaq: Julio Navarro

Harvard hatun yachaywasipi rqsipasqa yachachiqmi Perú suyuman chayaykamusqa willariykuwanchik llamkayninpi imayna yachachisqanmanta, yachaqkunata rimapayaspan, manam huk yachaywasikunapihinachu pizarrapa ñawpaqninpi sayariykuspa rimapaykunqa.

“Yachanapaqmi llaqanchik ruwasqa kachkanhik, ima llaqtamanta kasqanchikraykuchuya ñutqunchikqa hukmanniraq, kawsayninchikpicha hukmanniraqqa kanchik ichaqa manam ñutqunchikpiqa” chaynatam rimariykun yachachiq Mayur, hatun yachaywasipi huñunasqa yachachikunapa qayllanpi.

¿Yachachiynikiqa manañam ñawpa pachakunapihinachu, wakin yachachikunari imaynatataq musuq yachachiynikita chaskiruraku?

Allinmi chay tapukuy, runakunaqa musuqyamuy yachaykunataqa munankuchuya.

¿Imaynatataqri tikranki musuq yachaykunata mana munaptinku?

Allillamantam puririna kanqa, utqayllaman kallpanchakuptinqa runakunam millapakuywan utaq chiqnikuywanpas musuq yachaykunata qawarunkuman, allillamanta puririsqapa qipanmanñataqmi riqsichina hayka yachachikunacha yachaqkunata aswanraq allinta yachaparqachiraku kay musuq

yachachiywan, chaymanhina ninanapaq musuq yachaymi aswanqa allin.

Musuq yachachiynikiqa yachaqmi yachachiqpiwan rimanakunku, iskaynimanta riqsipanku, ¿kayna yachay yanapanmanchu yachaqkunapa umaymanananta, icha ñawpaq sunquchaskusqanku yachayninkutachu kallpancharunmanpas?

Qawasqaymanhinaqa iskaynintam, huk warmata yachaqta rikuptikiqa manañam examentaqa quchinaykiñachu utaq ñawinchachinaykipasñachu, paykunaqa kkillankum yachayta munanku, lliwchallanchikmi kay tiqsi muyupi paqarisqanchikmantapacha yachayta munachik, llakikuypaqmi educación nisqapi kamachiykuna yachay munasqanchikta qulluchin.

Ichaqa, huñunasqa yachaqkunata yachanankupaq umaymanachiptikiqa, kuskanchaykanakuspanku yachaykunankupaq, paykunaqa munallanqakum, chayraykum nini, manam rimapayanakuyllachu utaq umaymanayllachu, sunquchakunankuimam.

Carrera nisqakunam kachkan runakunapa yachaynin kallpanchaq, yanuqkunapa yachaynin kallpanchaqhina, chaypiqa sunquchakusqan yaykunanpuni, ¿musuq yachachiy chaypaqpas kallanmachu?

Rimarisqaykiqa allinpunim, gastronomía nisqawan yanuyta yachachinapaqqa manam rimayllachu rimanaqa, yanunaykipunimiyachanaykipaqqa, ichaqa kayna yachaykunaqa allinpunim ñawpaq yachayninkuta kallpanchanapaq, ukaqpa umaymanasqanta uyariptikiqa chay uyarisqaykim yanapasunki rimaqhina hamutanaykipaq, runapa ñutqunmi umaymanayta munan, chayraykum ima runapas sunquchakusqanpa qipanta puririn yachayta munasqanrayku.

¿uyarisqanmanta riqsipay munasqanmantachu nichkanki?, ¿qawapayaypas, kawsapayaypas aswanraqchu allin kanman uyarichkanallamantaqa?

¡Chaynapunim!, ñuqaqa niymancha aswanraq kallpayuqmi, atinuyuyqima, chayna kaptinmi kikin

yachaqta hatunyachin. Huk semana tukusqan punchawkunapim yanuyta yachapakurqani, manam uyariyllachu uyarirqani, mana haykaqpas yachasqaytam yanuykachiwarqaku yachapanaypaq; tiyasqallata uyari-chiwaptinkuqa manam yachaymachu karqa, hatunyaymanchu karqa

¿Kunan pachapiqa yachachiqchu yachaqta puriysin yachayninta huntapachinanpaq?

Ñawpaq pachakunapiqa yachaqmi yachachiqta qawarqa hatun yachayniyuqtahina, kamachiqtahinalla, kunanñataqmi, yachachiqqa yachaqta puriysin, couch nisqahina yanapaqinhina. Ñuqam, física aplicada nisqata yachachiptiy warmakunawan kuska tiyaykuni, rimasqankuta uyarini, kamachichkanaytaqa aswanmi imayna hamutasqankuta yachapani.

Chayhinaqa, ¿uyariylla uyarinankutachu aswanqa puriysina chiqap ñanman apanapaq?

Chaynama, chaynapunim yachayqa, umaymanaytaqa sapa yachapakuqkunam wiñachinanku, manam riqsiyllachu, kallpanchanaimam.

¿Chaynapunichu kanan, kunan pachapiqa hatun yachaywasipi huayna sipaskunaqa allin nota urquyllata maskachkanku utqayllaman cirtifikakuytaima?

“Llapanchispas paqariranchis imamanta yachakuyta munaspa, chaymi huk niraqta kawsakuykuna manta ruwawanchis”

Futuq: www.lde-studentsuccess.com

Llakikuypaqmi, imayna yachachinamantapas aswanraq kallpayuq examen quchiy, hinaspapas yachapakuqkunapaqa aswanraqmi allin examen quy, rimarisqaykiman hinallam, allin nota urqunankupaqa, certifikakunankupaqimam kallpanchachin, ñuqam rimarisaq conferencia nisqapi “examen quy, upallalla yachaykuna wañuchi”. Qam rimarisqaykimanhi-naqa certifikasqa kanapaqmi allin nutataraq urquna, chayraykum yachapakuqkunaqa yachasqankutaqa qatipankuñachu, manam yachachiyllatachu musuq-yachinaqa, yachaqkunata imayna qatipanatawanmi.

Chaypunim huknin kaq tapukuyniy, kutitikrayllachu puririn, ¿examenwan

qatipanapaq ruwasqanchik allinchi?, ¿chayhinallataq wasipaq ruwanakuna qusqanchikpas?

Achka urasmi examen qatipanamanta rmykuchwan, yachaykunamanta, wasipaq ruwanakunamanta, kay ruwaykunam sapa runakunallapaq, ichaqa lliw llaqtaqa manam chaynatachu puririn, chiqapllam riki qam periodistahina ñuqañataq físicohina huk runakunawan llamkanchik, paykunawan allinpuni llamkayninchik kanantam maskanchikqa. Huk llamkapakuqkunam wakin llamkaqmasinkuta tumpanku allintachuya llamkanku, nispa, ichaqa manaya haykaqpas llamkapakuytaqa yachachiranchikchu

Futuq: JNF / Universidad Le Cordon Bleu

nitaqmi chaymanhinachu qatiparan-chikpas.

**Ñawpaq yachaykunamanmi
kunanqa
kallpanchachkanku
ruwapaykunawan,
sunquchakuywan,
qawapaykunawanima,
chayhina kaptinqa
¿qam niwaqchu
hamuq yachaykunaqa
kuskamantaña kananta?**

Rimarisqaypim nirqani tapunakuspa imayna yachachiyta, ichapas chaypiqam karqanki chayllaraq tapuyta qallarichkaptiy, munarqanim sapakama yachapakuqkuna tapusqayta kutichinanta, hinaspañataq huñunakuspanku rimapanankuta. Umaymanasqayman hinaqa sapakamaraqmi tapunakunanku hina hawanmanñam huñunakunanku, kunan achikyay rimarisqaypiqa chaytaqa manam nirqanichu, qamtañam nichkayki, yachaqkunata examen nisqata quchiptiyimi sapakamatarraq tapupani, chaymantañaataq kutichisqankupa qipanta tawamanta quñunachini kikin tapukuykunata huñunasqaña kutichinankupaq.

Sapakamaraqmi tapupasqayta kutichinan, chaymantam sapakamaman notata churani, hina hawanmanñataqmi tawamanta huñunachispaña chay tapukuykunallatapunitaq kaqllamanta tapuni ichaqa chullallatam umaymanaspanku kutichinanku, chayhina kaptinmi sapakamapa umaymanasqanta mana usuchinkuchu hinaspa huñunasqa chullallata

rimanku, sapakama rimanakus-
qankupim yachayninkupas wiñan.

Tukuykunapaqñataqmi, sapakama-
man tapusqayta, huñunasqaman
tapusqaytawan niraqlata notata chu-
raspay hukllawachini.

**Kunan pachapim
waynasipaskunaqa tecnología
nisqawan aswanraq
sapaqchanakuchkanku,
sunquchakuyninkunatam
kunanqa emoticon
nisqakunallawanña
riqsichichkanku,
qawasqaykimanhinari
¿kaykuna allinchi kanman
icha manachu yachaykuna
huntapachinapaq?**

Kunan pachapim waynasipas-
kunaqa tecnología nisqawan
aswanraq sapaqchanakuchkanku,
sunquchakuyninkunatam kunanqa
emoticon nisqakunallawanña riqsi-
chichkanku, qawasqaykimanhinari
¿kaykuna allinchi kanman icha mana-
chu yachaykuna huntapachinapaq?

Arí, ñawpaq pachakunaman-
taraqmi tecnología nisqaqa
yachaqkunawan kуска puririrqa,
ñawpaq karqa ábaco nisqa, hina
qipanman calculadora electrónica
nisqa 1970 watakunapi, imaynalla
llamkaykuna kaptinpas tecnología
nisqallawan yanapachikunki, cha-
yna kaptinqa yachaqkunamantaqa
tecnología nisqataqa manam qichu-
nachu, paykunawan kuskam puririn;
examenta quchiptiyimi paykunaqa
telefononkuwan examenta

quykunku, mana ayllunta qayas-
panku yanapachikunankupaqchu,
google nisqapi tapukuykunata mas-
kanankupaqmi, chayhina kaptinqa
allinpunim.

Kunanñataq, ichapas tapusqay-
kita utqayllaman internet nisqapi
tariruptinkuqa tapusqaykim mana
allinchi, tapusqaykiqa manam
internet nisqapi utqayllaman
tarinapaqchu kanmanqa, hamu-
tachinapaqhinam tapukuykunaqa
kanan, ichapas google nisqapi uta-
qayllaman tariruptinkuqa manam
examen quchinapaq hinachu
kanmanqa.

Google nisqaman yaykuy niwa-
qmi, ichaqa yachanaykiraqmi
tapusqaykita chaypi mana tari-
nanta, tarinalla kaptinqa manam
hamunqakuñachu. BBC suti-
wan rqsisqa radiupi chaynata
rimariykuptiyimi llapa runa tukuy
imata rimapayaykunku, chayhina
kaptinqa mana hamutaspalla
ruwaykuna chinkarunqa nispanku,
celular nisqakunaña runaku-
namantapas aswanraq allinta
ruwaykusqankurayku.

Teléfono ima ruway atisqanmanta
yachachichkanataqa aswanmi
yachachina teléfono ruway mana
atisqanmanta. Yachaqkuna aswan-
raq internetllapiña tupanakuptinkuqa
ama qichusunchu Facebook utaq
Snapchat nisqakunata, llamkaynin-
chikqa kachkam internet nisqata
aswanraq imayna llamkapachi-
napaqmi educación nisqata
kallpanchanapaq.

Futuq: JNF / Universidad Le Cordon Bleu

Tukuykunapaqñataq, hamutaynikita mañaykuyta munani, kay tiqsi muyupi calentamiento global nisqamanta, allin kawsay maskanata aswanraq apuyanata maskasqamanta, ¿wayna sipaskunaman imatataq niykuwaq, kusi kawsay maskanankutam aswanraq llallipayllata maskanku?

Kay rimariymanta aswanraq allin kaq urqsuqanchikqa kanman yachayninchikmanta sunquchakuyti. Warmakunaqa ñawinchayta yachanku kikinllanku munaptinkum, manam hukraqchu kamachinqa.

Huk runapa sunqunmanta yachay munay paqarimuptinqa kikiñanmi munasqanta yachanqa, ichaqa llakikuypaqmi yachay munaqkunata mana allin qatipaykunawan yachay munasqanta qulluchinku, chayhina kaptinqa yachaypaq manañam kikinkupañachu, hukraq kamachinan, yachachisqay wayna sipaskunatam nini warmachakuna hinalla kanankupaq, kamachiykunamanta tapupakunankupaq, qawasqaymanhinaqa América Latina suyukunapiqa chayhina kananmanta karupiraq kachkanchik. Chayhinaman ayparuptinchikñataqmi yachayninchikpas musuqyanqa, kallpawan hamutanakuna, creatividad nisqapas.